

Nico Dijkshoorn

Ooit gelukkig

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Eerste druk, maart 2019

© Nico Dijkshoorn

Omslagontwerp Marry van Baar
Typografie binnenwerk Perfect Service
Auteursfoto Titia Hahne
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 929 2821 4

NUR 301

www.uitgeverijpluim.nl

Proloog

Ik zit naast Matthijs van Nieuwkerk. Hij heeft mijn boek in zijn hand en kijkt recht in de camera. Terwijl hij spreekt kijk ik naar de foto op de voorkant van het boek. Daar sta ik, voor een aquarium vol met gekleurde vissen, in een korte broek. Ik herken mijn eigen beentjes. Ik luister naar Matthijs.

‘De roman *Nooit ziek geweest* van – naast veel meer – ook onze huisdichter Nico Dijkshoorn, leest als een genadeloze afrekening met zijn inmiddels demente vader Klaas. Vadermoord, zullen sommige critici de komende dagen ongetwijfeld gaan schrijven. *Nooit ziek geweest* is het portret van een automonteur die op verjaardagen eindeloos de spot dreef met zijn zoon Nico, die godbertert boeken las. Daar moest hij niets van hebben, nee, thuis was alle aandacht op de egocentrische en narcistische vader Klaas gericht, de grappigste van het stel, en daarvoor moest alles en iedereen wijken.’

Matthijs legt het boek neer en kijkt mij aan. Kleine pauze. ‘Nico, is dit zijn verdiende loon?’

Ik schrik van die vraag, dus lach ik een onnozele lach. ‘Nou, dat is wel weer heel hard gezegd.’

Binnen een minuut ben ik het al met Matthijs eens. ‘Ja, hij heeft het verdiend.’

Matthijs kijkt mij aan en leunt nog iets meer naar voren: 'Ik zeg het even hard: in dat tehuis waar je vader nu woont, daar woont een lul, denken wij na dit boek.'

Dat ben ik met Matthijs eens.

Als ik in de auto terug naar huis rijd begrijp ik pas goed wat ik heb gedaan. Ik heb een boek geschreven over de vader van mijn broers. Ik heb een boek geschreven over de man van mijn moeder, over de broer van mijn oom, over al zijn vrienden. Ik zal ze allemaal tegenkomen en ze zullen mij, uit beleefdheid, vragen hoe het met mijn moeder gaat. Of ze nog steeds zo weinig bezoek krijgt in het verpleeghuis. Ik heb opgeschreven dat mijn vader een narcist was, een sadist was, en dat hij is veranderd in een mompelende patiënt. Hij zit vastgebonden op een stoel, ze stoppen eten in zijn mond en ik heb op de televisie gezegd dat hij het verdient. Ik heb het feestje verpest.

Bootjes

Ik ga steeds minder vaak bij mijn moeder langs. Het zijn bezoeken waar ik tegen opzie en daar schaam ik mij weer voor. Dat mens zit de hele dag alleen, kom ik eens een keer langs, en dan zit ik eigenlijk alleen maar te bedenken wanneer ik weer weg kan.

Op een donderdagavond ga ik langs om de afstandsbediening van de televisie uit te leggen. Ik heb dit keer een zo duidelijk mogelijke instructie geschreven en die laten plastificeren.

Het duurt lang voor ze opendoet. Ze kijkt verbaasd. ‘Wat kom je doen? Er is toch niets met Klaas?’ Er is heel veel met Klaas. Daar begin ik niet eens aan.

We lopen de huiskamer in en ik geef haar het geplastificeerde vel papier.

Ze vertrouwt het niet. Ze voelt aan de randen. ‘Hoe kom je hier aan?’

Ik leg haar uit dat ik het heb laten plastificeren, omdat het anders kwijtraakt.

Ze kan het gewoon niet geloven. Ze voelt aan het plastic. ‘Hoe is het mogelijk. Heb jij dat gedaan? Wat handig! Nu wordt het nooit meer vuil. Je kunt een doekje pakken en het afnemen. Ongelofelijk!’

We gaan zitten en ik hoop dat ze me niet zal vragen of

ik koffie wil. Al zeg je nee, ze gaat toch zetten. Voor drie mensen koffie maken kan een halve dag duren. Het onafgebroken geluid van stromend water, een leeglopende gootsteen, kokend water, gerommel in kastjes, het gerinkel van bestek, een open- en dichtgaande koelkastdeur en dan staat ze opeens midden in de kamer: hoe drink je het? Met melk? Nee, mam, zonder melk. O ja!

Al snel begrijp ik het ritueel. Ze laat zien dat ze het nog kan. Nel kan nog alles. Ze is niet gek, als we dat soms denken. En we laten haar gaan. Mijn broers, mijn kinderen, vriendinnen en familie, we laten Nel urenlang in de keuken scharrelen en lezen een boek. We zeggen: ah, lekker, koffie met melk, dat je dat onthouden hebt!

Maar nu vergeet ze het mij te vragen. Er zijn belangrijker zaken. De afstandsbediening. Die in plastic gegoten instructie zit haar niet lekker. Zij snapte televisies prima, tot je ze van een afstand kon bedienen. Ze legt het me nog eens uit. 'Onze oude televisies, die deden het altijd, want je moest ernaartoe lopen. Dan drukte je op een knop die heel duidelijk "klik" zei en dan moest je wachten tot hij warm was. Net als een broodrooster. Dat had iets gezelligs. Ik bleef er altijd even naast staan, ook naast mijn broodrooster. Dan zei ik: nu! En precies op dat moment sprongen de broodjes omhoog. Dat was gewoon eng. Maar als die televisie warm was deed hij het. Het geluid zat aan de zijkant. Dat was onhandig. Klaas had er geen interesse voor, maar ik vond het leuk om de televisie goed af te stellen. Er waren van die bewegende strepen en dan zette ik hem iets naar links, en dan moest je aan een knop draaien en zei Klaas Ja of Nee. Of

hij riep: “Niets meer aan doen, zo ja. Nee, daar gaat hij weer.” We hebben hem nooit gemist, de afstandsbediening. Ik vond het niet erg, die anderhalve meter lopen. Klaas zei vaak iets over mijn kleren. Dat zag hij opeens, omdat ik naast de televisie stond. Dan zei hij: wat heb jij nou aan? Is dat nieuw? En ik zei ja. Dat heb je niet meer sinds de afstandsbediening. Je zit naast elkaar. Te kijken. Het is anders. Rode knop?’

Ze kijkt naar de instructie en dan naar de afstandsbediening. Ik zie dat ze hem verkeerd om heeft, maar ik zeg niets. Ik laat haar even alleen. ‘Nel. Ik loop naar Klaas’ schuur. Ik ben zo terug.’ Ik krijg geen antwoord.

De schuurdeur is niet op slot. Er valt ook weinig te halen. Wat er nog staat was blijkbaar onverkoopbaar op de rommelmarkt. Ik tel vijf oude radio’s. Unieke dingen, volgens Klaas. Tot hij er nieuwe knoppen en een gefiguurzaagde houten achterkant op zette. Ik zie de lp’s die hij niet heeft kunnen verkopen. Ik ga er met mijn vingers langs. Ik zoek een plaat die jarenlang is gedraaid, maar ik kan hem niet vinden. Hij heeft hem verkocht. Hoe is het mogelijk. Hij heeft zijn plaat van Los Incas verkocht. De moeder aller panfluitplaten. Opeens was die plaat er. Ik moet een jaar of acht zijn geweest. Klaas heeft waarschijnlijk een *Best of* van Los Incas gekocht. Ik werd elke zondag wakker met panfluitmuziek en dan vrij specifiek met het nummer ‘El cóndor pasa’.

Muziek die later onder koffiecommercials zit. Inca-muziek uit de tijd dat je die nog niet associeerde met twaalf mensen voor de plaatselijke V&D, allemaal met een tafelkleed om hun hoofd en een stuk hout aan hun

lippen. Ik had als achtjarige geen idee van de panfluit. Ik hoorde alleen de klank. En mijn moeder. Het deed iets met haar, 'El cóndor pasa'. Ze neuriede het heel hard mee. Lalalalalalala lalalala lalalala.

Ik zoek het liedje op mijn telefoon en luister, tussen de oude radio's, nijptangen, een nutteloze zaagmachine, vier paar hockeyschaatsen, zes honkbalhandschoenen en een emmer vol met beits voor de antieke tafeltjes. Godverdomme, die panfluit. Die melodie. Dit was ooit de zondagochtend bij ons thuis. In mijn pyjama naar Los Incas luisteren. Ik googel de hoes. Verdomd. Daar staan ze naast elkaar met een deken om hun nek en een fluit aan hun mond. Ik luister het hele liedje af. Geen solo. Steeds maar weer dat deuntje.

Als het liedje klaar is zie ik de aanbeveling. Als ik dit liedje mooi vind, dan houd ik waarschijnlijk ook van Demis Roussos. Ik schrik. Demis Roussos. Nels held. Ik zoek weer in de doos lp's. Die fucker zal toch niet Nel haar lp van Demis Roussos hebben verkocht? Ik word steeds kwader. De hele schuur staat vol met oude tyfus-zooi en dat moest allemaal worden bewaard, maar wat kan ons het rotten, ik verkoop die lp van Demis Roussos gewoon voor een euro aan een of andere gek met wit haar. Nels plaat!

Ik ben te snel boos geworden. Daar is hij. Hij staat helemaal achteraan. Ik schaam me. Het is de enige plaat met een plastic beschermhoes. Op een witte sticker staat de prijs en de naam van de winkel waar hij is gekocht. 14,95. Capi-Lux. Ik ken de winkel. Je moest een trap af. Dat ontroert mij. Mijn moeder is ooit speciaal een trap

afgelopen op zoek naar Demis Roussos. Ik sluit niet uit dat ze het liedje heeft voorgezongen aan de verkoper. ‘Het is een man met een jurk en een zwarte baard. Hij zingt heel hoog.’ En dan het liedje zingen. ‘Aaah, ik hoor het al, mevrouw. Demis Roussos. ‘Forever and Ever’. Ik vind het een ongehoord idee dat de moeder die ik ken, de moeder die schreeuwend brood en thee voor ons neerzette, ooit alleen op stap is gegaan, helemaal naar het centrum van Amstelveen, om Demis Roussos te kopen. Dat ze de boel de boel heeft gelaten en een plaat voor zichzelf heeft gekocht.

Ik haal de hoes uit het plastic. Statische elektriciteit na vijfenveertig jaar rust. Ik voel aan de hoes. Hier hebben haar handen aangezet. Ik haal de plaat uit de hoes en kijk erlangs. Vingerafdrukken. Op het label staan de titels van de verschillende liedjes. Ach Jezus. Ze heeft een streepje onder ‘Forever and Ever’ gezet. Op de papieren binnenhoes, rechtsboven, staat haar naam: Petronella Dijkshoorn-Rus. Dit is haar plaat en van niemand anders. Ik doe de plaat weer in de hoes, schuif de beschermhoes eromheen en neem hem mee naar binnen.

Ze schrikt wanneer ik opeens weer naast haar sta. ‘Zal ik koffiezetten?’ De tv staat op een Turkse zender. ‘Ik heb het precies zo gedaan als je hebt opgeschreven. Eerst de 3 en dan de 6. Kijk, die man heeft net zo’n snor als Klaas.’

Ik kijk. Ze heeft gelijk. Zo’n snor had mijn vader.

‘Een snor stond hem goed,’ zegt ze.

Ik zet de televisie uit. ‘Kijk, die had ook een snor.’ Ik laat haar de hoes van Demis Roussos zien.

Ze veert verheugd op. ‘Waar haal je die nou vandaan?’

Heb je die voor me gekocht? Wat lief, kom eens hier.' Ze wil me zoenen.

Ik vertel haar dat ik hem tussen wat andere platen heb gevonden, in de schuur.

'Die had hij toch allemaal verkocht? Dat zei hij tegen mij toen ik ernaar vroeg. Ik zei: heb je die van Demis ook verkocht? Hij zei: hoe moet ik weten wie Demis Roussos is? Hoe ziet hij eruit? Is het die bolle met al dat haar, die snor en die jurk aan? Ja, die is verkocht.'

Ze houdt de hoes in haar handen. 'Ach, kijk nou. Die ogen. Ja, dit vond ik prachtig.' Ze begint te zingen. 'Ever and ever, forever and ever you'll be the one.' Dan stopt ze. 'Er kwam nog van alles achteraan, maar dit zong ik dan mee.'

Ik zing: 'That shines in me like the morning sun.'

Ze kijkt me verbaasd aan. 'Hoe weet jij dat nou?'

Ik vertel dat ik het haar vaak heb horen zingen. Ik zeg: 'Hij zat eerst in Aphrodite's Child, maar als soloartiest had hij ineens heel veel succes.'

Ze luistert niet. Ze kijkt naar de hoes. 'Wat heeft hij nou om zijn nek? Haaiantanden?' Ze bestudeert de afbeelding minutieus. 'Als je zijn stem hoort denk je dat hij vierenvijftig kilo weegt, maar alleen zijn hoofd weegt al meer. Kijk dan wat een kerel. Die ogen!'

Voor de eerste keer kijk ik, samen met mijn moeder, naar een andere man dan Klaas. 'Vind je hem knap?' vraag ik haar. Ze moet lachen als een meisje. 'Had je een beetje de hots voor hem, Nel? Net als met die dansleraar ooit, van jazzballet? Die vond je toch ook leuk?'

Mijn moeder ging opeens, in 1974, elke dinsdagavond

met vijf vriendinnen naar jazzballet. Dat was vreemd. Mijn moeder ging nooit ergens heen. Ja, naar de overkant voor twee preitjes, of naar schoolzwemmen, maar mijn moeder, aan het dansen ergens in Amsterdam, waar je met de bus naartoe moest, in heel andere kleren dan we gewend waren, het was bijna niet voor te stellen.

Ik bleef achter met mijn vader en twee broers. Dat waren ongemakkelijke avonden. Opeens was Klaas niet meer zo'n prater. Mijn broers moesten naar bed en ik mocht nog even opblijven. We keken televisie. Ik wist niet wat ik tegen hem moest zeggen. Ik voelde dat het geen zin had iets te zeggen over wat we op de televisie zagen. Mijn vader zweeg en wachtte tot mijn moeder weer thuiskwam.

Om tien uur 's avonds kwam ze thuis, in haar danskleding. Ik vond mijn moeder erg lief als ze net thuiskwam van jazzballet. Ze sprak luider en ze bewoog anders. Energieker. Na een maand viel plotseling de naam Ruud. Ze deed een danspas voor, midden in de kamer en zei: 'Ruud wil dat je je voet eerst naar voren doet en dan opzij. Kijk, zo.'

'Ruud?' zei mijn vader. 'Wie is Ruud? Hebben jullie les van een man? Met al die vrouwen? In Amsterdam?'

Mijn moeder knikte. 'Ja, Ruudje. Els maakt hem helemaal gek. Ze kneep hem vanavond in zijn kont. We kwamen niet meer bij. Leuke vent. Mooi haar.'

Daarna werden de dinsdagavonden met mijn vader anders. Hij stond voor het raam, te wachten tot mijn moeder thuiskwam. Als ze thuiskwam ging het over Ruud. Of dat niet gek was, een man voor een klas vol

met vrouwen. Hoe hij eruitzag. Of hij ook balletkleden droeg. Mijn moeder legde alles uit, ze sprak er graag over. Ze vertelde hoe hij na de les gewoon met de vrouwen iets dronk in de bar. Hij had een kind van zes jaar. Ruud hield van fotografie. Voetbal interesseerde hem niet. Mijn vader vroeg of zij ook had verteld dat ze kinderen had. 'Nou en of!' zei ze en ze sloeg haar armen om mijn nek.

'De hots?' zegt ze. 'Wat zijn de hots? Een leraar?' Ze kijkt even op en kijkt dan weer naar Demis Roussos. Weer zingt ze. 'Zo fijn. Ik dacht dat hij hem had verkocht, maar nee hoor.'

Ik laat haar de binnenhoes zien.

Ze leest haar naam. 'Rus,' zegt ze. 'Zo heette mijn vader. Hij heeft ooit een krukje met je geverfd op het balkon. Daarna ging hij dood. Zo jammer. Rus. Rare achternaam eigenlijk.'

Ik zie tranen over haar wangen glijden, zoals altijd wanneer ze over haar vader praat. Ik vraag: 'Zal ik het liedje even laten horen?'

Ze kijkt me aan. 'Maar we hebben geen draaiding. Die heeft hij ook verkocht.'

Ik laat haar mijn telefoon zien. Een minuut later luisteren we naar 'Forever and Ever' van Demis Roussos. Ze kijkt naar zijn ogen.